

ZAITEGI JAUNAREKIN

JARDUNEAN...

Euskaldun jator ta egungo euskaltzale bikañeneta ko bat aberrira zaigu. Asmo aundiko gizona. Euskaldunok -gure izkuntz zaarrak baitipat- asko zor dio gure gizasemea. Naiz ta aspaldian atzerrian bizi izan, euskera, euskaldunon mintzai basati onen lantzeari ekin dio alik geien. Eredu bikaña eren kabitik urrun alanduak dabilten aunitz euskaldun entzat.

Orain sei urte atzerrian bere ardurapean euskerak izan duan aldizkaririk garaile ta gallurrena erne zala. Euskera maila galiurrenetara jaso dun aldizkari zorionekoa, "Euzko-Gogoa", alegia. Euskaldun askok izozkeriz inguratu dugun aldizkaria duen au, baño uste abeko elburu gorenak zoritu ditu, alere. Euskera gallendu, yakin-gaietara egokitu, luma txairoenak bildu, euskera batasun-bidetik abiarazi, aunitz buruetatik euskerarekiko iritzi oker asko aiena: onatx aldizkari onen ondorio mardulenak. Eta gogoan jaso: au dena, Euskalerriak ta gure euskerak jasan bear izan dituan garai gorrienetan. Ekaitzaldi auen burrundan tinko iraun dun zugaitz tinko ta sendo onen arnari elduak!

Berak burutua duzu "Bidalien egiñak". Euskeraz dugun irakurgairik garaienetakoa, yakintz-lanjan buruenik. Euskerak eldua, egiña darabil oso idazti ontan. Ulerkaitz baderizkiogu ere ezta bere erru, gure baizik; ez darabilzkitzu berak asmatu itz ta kerak, erri-errian errotuak baño, naiz ta egun agotan erabili ez.

Badituzu bere luma yoriak sorturiko beste zenbait idazti gogo-betegarri:

Sopokel'en antzerkiak
Goldaketan (olerkiak)
Evangeline (Longrelow).

Ta asmotan ere baditu beste zenbait. Itun-zarrari buruz, adi oidez. Korapillo batzuen-batzu askatuz.

- Zer erakarri zaitu Euskalerrira ?

- Aberri-yoranak bazeragidan zerbait, baño ez onak soilik. Emen bautut ene ama kutuna, emen audekoak, emen sortezria, arnasartu dutan eburatsa ere. Onak biotza akulatzen zidan, noski, baño beste asmo eragikoaragoak azkuretu naute lur-alkatze ontara: euskera-arloak, beigininitan uaramaadan mintzai zaar onen oraberak.

- Euskerak gutart era zaitu orduan ?

- Doi-doi. Atzerrian ezin burutu lezazkedan amets batzu, emen gatzatu nañ nituzke, bertakoen laguntzekin. Illun petan jarduteko garaia yoana dela uerizkiot. Euskera eizarte-maila guzietara barreia bear dugu, goi-mailakoen artean errotuarazi batez ere.

- Ze asmo dituzu onen burutzeko ?

- Euskal-Idaztetxe bat eraiki nunbait, yakin-sail guzietarako gizonak gertu ta Idaztetxe ortan bildu. Asmo utsa ez dut; itzea aisa lorturen dut, leku atseinean, ta euskal-tankera duana gainera; euskera besterik ezta entzuten.

- Ezta go gaizki oratarako beste asmorik ?

- Zailtxagoa baño derriorrezkoa uerizkiot: emengo ta bestaldeko euskal-idazleen elkartasuna. Ez dute aiek gure berririk, ezta gure ere aina. Ar-eman estuagoak bear gunituzkela izan ueritzat. Den-denok euskalaun gera, aiek eta bai gu ere, go batez joka dezagun, bada. Ontarako bideak antola bearrean gade. Lurrak mugatzean, euskara ta euskalaunok oitan berezi nai izan al gaituzte, alay?

- Elitzake, uste dutanez, bide okerra "Euzko Gogoa" ri zasalkunde aundia goa ematea...

- Onatx, beraz, irugarren bidea. Gunitzek galuegin didate aldizkariaren berri, utzi bear nuen edo kezka. Ez dut olako asmorik. Aal badut emen aterako dut, arpiuedun askoz ere geiago izango lituzke-ta, merkeago ere bai. Emen ezi nauezaket, berriz, bestaldeen; baño atera, aterako dut, naiz-ta lurraren azken-mugara-no joan bearra izani.

- Eztakit zer uerizkiokozun, baño eia eban: euskera mailan-gora doala badaukust, baño ez ote da alperrikako? Labur: erriak ueritu ezin dezaken euskera zertarako iantzen ari gera ?

- Etorkizunerako lanean ari gerala derizkiot. Euskal erria burutik sendatu bearrean gaude, ez onetatik. Yakin-gizon, lege-gizon ta aundiakiek onda digute euskera. Aundiki ta gizon-ikasi asko aitzuketzu eun euskera ikasi irrikaz. Ez ordea konuairan barrera ta orain urte gutxi ere. Odol garbitasunaren ardura aundia zuten gure aintzinaako aundiki ta lege-gizonak, etzuten ordea onelako ajolarik azaldu euskera ren jarraitasun ta iraupenerako. Aurkako asko sortu zitzaizkion Lizardi 'ri (S. P.) bere alaian, onda-biuetik apia zela ta esanez... orduko olerki uier-ezineko aisa, norik, ikasietan beoren, ez ditu eun aisa ulertzenta atseginenez miazkatze? Lege gizonak, gizon-ikasiak, aundiak, lan-sail guzietariko teknikoei euskera mamitua eman bear diegu, bere bakoitzak bere sailean landu dezan ta zernaitarako sai egin. "Cura recreum"; auxen zan Jon Huarte senda ilie-pilosopuilariaren leloa senda-gaietan, "senda lenik surua".

Adizu, ta zuk garabilkizun euskerea ze bideko edo zer euskiki-kutsu garama ?

- Garabilkidan euskerari "euskera osotua" deritzot. Ezta "gipuzkera osotua" ere. Bekoki zapalagokin yokatzen naiz batasun arlo ontan. Batasuna bearrezkoa da. Ertzetara jo saie "gipuzkera" derizkiot eokiena, ulergarriena, naiz bizkaitar, naiz lapurtarrentzat. Euskera bat da ta lasai erabili bear aitu gu nunaiko esakera ta itz.

Onela mintzo zaigu gure apaiz jatorra itz-asper-tu batea. Naiz ta lerro aiek itakurri, ezin somatu zenezake zaitegi jaunaren nortasuna. Poliki-poliki damintza, garbi ta txukun, ia eraaldunak uler-tanberan. Naiz-ta sai gainoitiko-enak jarraun bear, eztizkitzu vela eraal-itzik nasituko tar-tean. Euskeraren eokera ta iraupena begi-argiz garusa oso.

Gogoak berpiztu dizki gu beintzat lanerako, ta aal men zertxobait goaituak enaberriitu. Astinduako aal aitu be re itz garrenkor oiek ainceste euskalaun naizitsu!

Orde bekigu Jainkoak gutartean urte askotako arnari garaul ta esinenak emateko sasoi euerrienean dugun zugaitz sendo au! Bejoinnazula zaitegi jauna!

Urbieta'tar Imanol. ofm
Arantzazu'ko teologilari.